

תוכן עניינים

3.....	מבוא
4.....	סקירת ספרות
4.....	נפילות קשישים – הסבר לתופעה
5.....	היבטים כלכליים ורגשיים של נפילות קשישים
6.....	העלות הכלכלית של שברי צוואר הירך בקרב קשישים בישראל – היבט כלכלי
6.....	השוואה בינלאומית לנפילות קשישים בישראל ביחס לעולם
8.....	גישות ניהוליות להתמודדות עם נפילות קשישים
10.....	מטרת העבודה
10.....	שיטת העבודה
11.....	ראיון
12.....	מודל כלכלי
13.....	דיון
15.....	סיכום
16.....	בביבליוגרפיה

מבוא

חלק מהמשמעויות של להתבגר הן גם להזדקן. התהליכים הביולוגיים והרפואיים הם חלק ממסלול החיים שלנו. הזדקנות היא תהליך בלאי טבעי המתרחש בכל יצור בטבע, כאשר אורך החיים תלוי במין של היצור, סביבתו ובגנטיקה שלו. תהליך ההזדקנות של בני אדם כולל היחלשות של השרירים, ירידה בראייה ובשמיעה ופגיעה בשיווי המשקל. כל אלה, לצד עלייה מתמדת באורך החיים בעולם המודרני, מעלה את נושא נפילות הקשישים כחלק מרכזי ברפואה בכלל וברפואה גריאטרית בפרט. בעבודה סמינריונית זו בחרנו להתמקד בנושא נפילות בקרב קשישים במדינת ישראל, ובעיקר כיצד ניתן להימנע מהנפילות הללו שיכולות לגרום לפציעות קשות וירידה משמעותית באיכות החיים במסגרת המרפאה בקהילה, מההבנה כי הטיפול הטוב ביותר במצב זה הוא המניעה מנפילה. בעבודה זו נסביר את תופעת נפילת הקשישים בישראל ואציג סטטיסטיקה שפורסמה על ידי משרד הבריאות הישראלי הנוגעת להשלכות המגוונות של נפילות בקרב קשישים. נראה, מה המשמעויות הכלכליות של הנפילות על המשק הישראלי, ויתרה מכך ההשפעה על התא המשפחתי שצריך הרבה פעמים לתמוך בקשיש שנפל ואת ההשפעות הפסיכולוגיות של הנפילה על הקשיש. בפרק שלאחריו נסקור את שברי צוואר הירך כמקרה מבחן להיבט הכלכלי של נפילה ופציעה, ונסקור השוואה בין לאומית באחוז הנפילות קשישים בישראל לבין מדינות אחרות בעולם. לסיכום, נסקור גישות ניהוליות למניעת נפילות במטרה לראות כיצד ניתן להנגיש לאוכלוסייה את המידע למניעת נפילות באוכלוסייה.

סקירת ספרות

נפילות קשישים – הסבר לתופעה

קשיש הוא אדם מבוגר, ועל פי ההגדרה המקובלת בישראל ובמדינות ה-OECD, קשיש הוא מי שגילו 65 או יותר (הכנסת, 2012)¹. על פי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, נכון לשנת 2010 חיו בישראל כ-763,400 קשישים, כ-399,400 בני 65-75 והיתר (364,000) מעל גיל 75 והם 10% מכלל האוכלוסייה.

העלייה בתוחלת החיים מעלה את גם מגמת ההזדקנות, ואוכלוסיית הקשישים עצמה מזדקנת כאשר האחוז היחסי של הקשישים בני 80 ויותר עולה בהתמדה. כך, בשנת 1975 תוחלת החיים של נשים בישראל הייתה 73.9 שנים ולגברים 70.3 שנים ובשנת 2008 הייתה 83 שנים ו-79.1 שנים, בהתאמה. ישראל ניצבת במקום השישי בעולם מבחינת תוחלת החיים (הכנסת, 2012)¹.

במרכז הידע לחקר ההזדקנות האוכלוסייה בישראל באוניברסיטה העברית בירושלים נערך איסוף נתונים שהוגש למשרד לשוויון חברתי. במחקר התבצעה הערכה בנושא נפילות בקרב אזרחים ותיקים בישראל ובהשוואה בינלאומית (ערליך, 2017)², באמצעות ניתוח פרויקט SHARE בו התקיימו שני גלי איסוף נתונים.

בסקר השתתפו 11,564 קשישים. 14.8% דיווחו על כך שחוו נפילה בחצי השנה האחרונה, זהו נתון גדול גבוה מהנתון הממוצע בקרב המדינות הנבחנות, כפי שניתן לראות ב"תרשים 1. אחוז בני ה-65 ומעלה שנפלו, לפי מדינה (N=11,665) "מהתרשים עולה כי בעוד שהממוצע הוא 11.2% נפילות בקרב הקשישים של המדינה, ישראל ניצבת מעל הממוצע, עם נתון של 14.8% נפילות מהמרואיינים שנפלו. בישראל נופלים יותר קשישים מצרפת, בלגיה, אוסטריה, איטליה, הולנד ומדינות נוספות.

עוד עולה מהמחקר שהתבצע, כי שכיחות הנפילות עולה עם העלייה בגיל. על פי "תרשים 2. שיעור באחוזים בני 50 ומעלה בישראל שנפלו, על פי גיל (N=1,647) " כי בני 85+ בסיכון הגבוה ביותר לנפילה, עם שיעור של 36%, בעוד שבני 80-84 עם שיעור סיכון לנפילה של 23%.

על פי הגדרות משרד הבריאות, תאונה היא "תקלה או תקרית שעלולים לפציעה או נזק" ונפילה היא "פעולה שגרמה לירידה ו/או צניחה מהירה של אדם כלפי מטה שלא במתכוון" (משרד הבריאות, 2007)³. קשישים נמצאים בסיכון גבוה יותר לפציעה מנפילה, מכיוון שהם בעלי מחלות רקע, מועדים לבעיות